

МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ
ФІЛАЛАГІЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ
Кафедра тэарэтычнага і беларускага літаратуразнаўства

ГАО Юйкунь

**ПРОЗА ВАСІЛЯ БЫКАВА: ПАЭТЫКА,
ПРАБЛЕМЫ ПЕРАКЛАДУ НА КІТАЙСКУЮ МОВУ**

Анатацыя магістарскай дысертацыі

Навуковы кіраўнік
І. І. Шматкова,
кандыдат філалагічных навук,
дацэнт

Мінск, 2025

АНАТАЦЫЯ

Структура і аб'ём магістарскай дысертцыі. Магістарская дысертцыя складаецца з уводзінаў, агульнай характарыстыкі работы, трох глаў, заключэння, спісу выкарыстаных крыніц (68 найменняў) і трох дадаткаў. Агульны аб'ём – 78 старонак (з іх дадаткі – 3 старонкі).

Ключавыя словы: ВАСІЛЬ БЫКАЎ, МАСТАЦКІ ПЕРАКЛАД, ДАМЕСТЫКАЦЫЯ, ФАРЭНІЗАЦЫЯ, ПЕРАДАЧА КУЛЬТУРНЫХ РЭАЛІЙ, АЎТАРСКІ СТЫЛЬ, ГУМАНІСТЫЧНЫ ПАФАС.

Аб'ект даследавання – аповесці Васіля Быкава на беларускай, рускай і кітайскай мовах («Альпійская балада» у перакладзе М. Гарбачова, Цзінь Гэ, «Жураўліны крык» – Б. Якаўлева, Сун Чанчжун, «Сотнікаў» – Ду Фэнчжэнь).

Прадмет даследавання – дынаміка прынцыпаў даместыкацыі і фарэнізацыі ў перакладах аповесцей Васіля Быкава; выбар перакладчыкамі моўных сродкаў і іх адпаведнасць стылю Васіля Быкава.

Мэта даследавання – вызначэнне аўтарскіх апавядальных стратэгий у перакладах з беларускай і рускай моў на кітайскую твораў Васіля Быкава аб гераізме і подзвігу чалавека на вайне; ацэнка паспяховасці гэтых стратэгий.

Метады даследавання. У дысертцыі выкарыстаны культурна-гістарычны, параўнальна-супастаўляльны метады даследавання, прыёмы дыскурснага аналізу.

Атрыманыя вынікі і іх навізна: былі адзначаны асаблівасці мастацкага перакладу; вызначана важнейшая задача мастацкага перакладу (перадача культурных рэалій, захаванне аўтарскай паэтыкі і вобразнай сістэмы яго твораў); сістэматызаваны паняцці «фарэнізацыі» і «даместыкацыі»; праведзены параўнальны аналіз аповесцей В. Быкава і іх перакладаў на рускую і кітайскую мовы, выяўлены як іх супадзенні, так і адрозненні; характарызаваны выбар метадаў, прыёмаў і стратэгий перакладу Цзінь Гэ, Сун Чанчжунам і Ду Фэнчжэнем; выкладзены паспяховасці і недастатковасці іх стратэгий; раскрыты асноўныя рысы паэтыкі В. Быкава і важнае мастацкае месца яго гуманістычнага пафасу ў беларускай і кітайскай літаратурах. *Навізна* даследавання заключаецца ў тым, што ўпершыню мова і ідэастыль беларускага пісьменніка, спецыфіка яго вобразнага мыслення прааналізаваны з улікам іх узнаўлення сродкамі кітайскай мовы і вобразнага мыслення. Элементам навуковай навізны і праявай філалагічных кампетэнцый стаў факт выканання працы на беларускай мове.

Дакладнасць матэрыялаў і вынікаў магістарскай дысертцыі. Аўтар работы пацвярджае, што прадстаўлены ў ёй аналітычны матэрыял адлюстроўвае стан даследуемага працэсу, а ўсе тэарэтычныя, метадалагічныя палажэнні і

паняцці, запазычаныя з літаратурных і іншых крыніц, суправаджаюцца спасылкамі на іх аўтараў. Работа выканана з дастаткова высокім узроўнем самастойнасці.

Галіна магчымага практычнага прымянення. Матэрыялы і навуковыя вынікі дысертацыі могуць быць выкарыстаны ў распрацоўцы навучальных і спецыяльных курсаў у вышэйшых навучальных установах, а таксама пры выкладанні літаратуры ў сярэдняй школе, у падрыхтоўцы курсавых і дыпломных праектаў, таксама будуць адыгрываць дапаможную ролю ў працы па перакладзе на кітайскую мову твораў беларускіх пісьменнікаў

АННОТАЦИЯ

Структура и объем магистерской диссертации. Магистерская диссертация состоит из введения, общей характеристики работы, трех глав, заключения, список использованных источников (68 наименований) и трех приложений. Общий объем – 78 страниц (из них приложения – 3 страницы).

Ключевые слова: ВАСИЛИЙ БЫКОВ, ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ПЕРЕВОД, ДОМЕСТИКАЦИЯ, ФАРЕНИЗАЦИЯ, ПЕРЕДАЧА КУЛЬТУРНЫХ РЕАЛИЙ, АВТОРСКИЙ СТИЛЬ, ГУМАНИСТИЧЕСКИЙ ПАФОС.

Объект исследования – повести Василия Быкова на белорусском, русском и китайском языках («Альпийская баллада» в переводе М. Горбачева, Цзинь Гэ, «Журавлиный крик» – Б. Яковлева, Сун Чанчжун, «Сотников» – Ду Фэнчжэнь).

Предмет исследования – динамика принципов одомашнивания и фаренизации в переводах рассказов Василия Быкова; Выбор переводчиками языковых средств и их соответствие стилю Василия Быкова.

Цель исследования – определение авторских нарративных стратегий в переводах с белорусского и русского языков на китайский язык произведений Василия Быкова о героизме и подвиге человека на войне; Оценка успешности этих стратегий.

Методы исследования. В диссертации использованы культурно-исторический, сравнительно-сопоставительный методы исследования, приемы дискурсного анализа.

Полученные результаты и их новизна: были отмечены особенности художественного перевода; определена важнейшая задача художественного перевода (передача культурных реалий, сохранение авторской поэтики и образной системы его произведений); систематизированы понятия «форенизации» и «доместикации»; проведен сравнительный анализ повестей В. Быкова и их переводов на русский и китайский языки, выявлены как их совпадение, так и различия; охарактеризован выбор методов, приемов и стратегий перевода Цзинь Гэ, Сун Чанчжуном и Ду Фэнчжэнем; очерчены успешности и недостаточности их стратегий; Выявлены основные черты поэтики В. Быкова и важное художественное место его гуманистического пафоса в белорусской и китайской литературах. *Новизна* исследования заключается в том, что впервые анализируются язык и идеостиль белорусского писателя, специфика его образного мышления с учетом их воспроизведения средствами китайского языка и образного мышления. Элементом научной новизны и проявлением филологических компетенций стал факт выполнения работы на белорусском языке.

Достоверность материалов и результатов магистерской диссертации. Автор работы подтверждает, что приведенный в ней аналитический материал

отражает состояние исследуемого процесса, а все заимствованные из литературных и других источников теоретические, методологические положения и концепции сопровождаются ссылками на их авторов. Работа выполнена с достаточно высоким уровнем самостоятельности.

Область практического применения. Материалы и научные результаты диссертации могут быть использованы при разработке учебных и специальных курсов в высших учебных заведениях, а также при преподавании литературы в средней школе, при подготовке курсовых и дипломных проектов, а также сыграют вспомогательную роль при переводе произведений белорусских писателей на китайский язык.

ANNOTATION

Structure and scope of the master's thesis. The master's thesis consists of an introduction, a general description of the work, three chapters, a conclusion, a list of sources used (68 items) and three appendices. The total volume is 78 pages (of which the appendices are 3 pages).

Keywords: VASILY BYKOV, LITERARY TRANSLATION, DOMESTICATION, PHARENIZATION, TRANSMISSION OF CULTURAL REALITIES, AUTHOR'S STYLE, HUMANISTIC PATHOS.

The object of the research – Vasily Bykov's stories in Belarusian, Russian and Chinese («Alpine Ballad» translated by M. Gorbachev, Jin Ge, «Cranberry's Cry» by B. Yakovlev, Song Changzhong, «Sotnikov» by Du Fengzhen).

The subject of the research – the dynamics of the principles of domestication and farenization in translations of Vasily Bykov's stories; The choice of language tools by translators and their correspondence to the style of Vasily Bykov.

The purpose of the research – definition of author's narrative strategies in translations from Belarusian and Russian into Chinese of Vasily Bykov's works about heroism and heroism of man in war; Assessment of the success of these strategies.

Methods of research. The thesis uses cultural-historical, comparatively comparative methods of research, methods of discourses analysis.

The results of the work and their novelty: the peculiarities of artistic translation were noted; The most important task of artistic translation has been defined (transmission of cultural realities, preservation of author's poetry and image system of his works); The concepts of «fortification» and «domestication» are systematized; A comparative analysis of V. Bykov's novels and their translations into russian and chinese languages was carried out, both their similarities and differences were revealed; The selection of methods, techniques and strategies for the translation, used by Jin Ge, Song Changzhong and Du Fengzhen are described; The success and inadequacy of their strategies are outlined; The main features of V. Bykov's poetry and the important artistic place of his humanistic paphos in Belarusian and Chinese literatures have been revealed. *The novelty* of the research lies in the fact that for the first time the language and ideosstyle of the belarusian writer, the specifics of his mental thinking are analyzed taking into account their reproduction by means of Chinese and mental thinking. An element of scientific novelty and a manifestation of philological competence was the fact that the work was performed in the Belarusian.

Authenticity of the materials and results of the master's thesis. The author of the work confirms that the analytical material presented in it reflects the state of the process under study, and all theoretical, methodological provisions and concepts

borrowed from literary and other sources are accompanied by references to their authors. The work is done with a high level of self-reliance.

Recommendations on the usage. The materials and scientific results of the dissertation can be used in the development of educational and special courses in higher educational institutions, as well as in the teaching of literature in secondary school, in the preparation of course and diploma projects, and will also play an auxiliary role in the translation of works by Belarusian writers into Chinese.